

IMO konventsioonid

Oluline roll merekeskkonna kaitse rahvusvahelisel reguleerimisel on IMO õiguskomiteel, mis ei eksisteerinud kohe IMO loomise alguses, vaid selle komitee loomise vajadus tulenes IMO kohustusest välja töötada valitsustevahelisi ja valitsustevaheliste organisatsioonide õigusliku reguleerimise vahendeid merekeskkonna kaitsel. Samas ei ole IMO-l sellist võimu rakendada rahvusvahelist õigust kui seda on näiteks Euroopa Komisjonil liikmesriikide suhtes. IMO roll on peamiselt konventsioonide tekstide ettevalmistamine ja ta funktsioneerib kui osalisriikide foorum.

Rahvusvaheliselt on merekeskkonna reostuse vältimist reguleeritud kuue reostusallika kaupa: maismaal paiknevatest allikatest pärinev reostus, siseriiklikule jurisdiktsioonile alluvas merepõhjas toimuvast tegevusest tulenev reostus, süvamerepõhjas toimuvast tegevusest tulenev reostus, kaadamisest tulenev reostus, laevadelt pärinev reostus ja atmosfäärist pärinev või selle kaudu leviv reostus (vt UNCLOS-e XII osa *Merekeskkonna kaitse ja säilitamine*).

1978. aasta protokolliga muudetud 1973. aasta rahvusvaheline laevade põhjustatava merereostuse vältimise konventsioon (MARPOL) - üks peamised merekeskkonna kaitse konventsioonidest laevade käitamise ja nendega seotud vahejuhtumitest pärineva reostuse vältimiseks. Konventsioon jõustus Eesti suhtes 16.03.1992 (RT II 2009, 19, 48), protokoll jõustus Eesti suhtes 18.10.2005 (RT II 2005, 30, 100). Konventsioonil on kuus lisa, mis käsitlevad: I lisa – naftareostuse vältimise meetmed; II lisa – ohtlike ainete põhjustatud reostuse vältimine; III lisa – pakendatud ohtlike ainete põhjustatud reostuse vältimine; IV lisa – laevade reoveele kohaldatavad nõuded; V lisa – laevade jäätmete käitlemisele kehtestatud nõuded; VI – laevadelt pärineva õhusaaste vältimise meetmed.

1978. aasta protokolliga muudetud 1973. aasta rahvusvaheline laevade põhjustatava merereostuse vältimise konventsioon (MARPOL) - üks peamised merekeskkonna kaitse konventsioonidest laevade käitamise ja nendega seotud vahejuhtumitest pärineva reostuse vältimiseks. Konventsioon jõustus Eesti suhtes 16.03.1992 (RT II 2009, 19, 48), protokoll jõustus Eesti suhtes 18.10.2005 (RT II 2005, 30, 100). Konventsioonil on kuus lisa, mis käsitlevad: I lisa – naftareostuse vältimise meetmed; II lisa – ohtlike ainete põhjustatud reostuse vältimine; III lisa – pakendatud ohtlike ainete põhjustatud reostuse vältimine; IV lisa – laevade reoveele kohaldatavad nõuded; V lisa – laevade jäätmete käitlemisele kehtestatud nõuded; VI – laevadelt pärineva õhusaaste vältimise meetmed.

Naftareostuse korral avamerel sekkumise 1969. aasta rahvusvahelise konventsioon (INTERVENTION) – konventsioon reguleerib rannikuriigi õigusi avamerel toimunud naftareostuse korral selliste meetmete võtmiseks, mis on vajalikud tema ranna või sellega seotud huvide kaitseks.

Jäätmete ja muude ainete kaadamisest põhjustatud merereostuse vältimise 1972. aasta konventsiooni 1996. aasta protokoll (muudetud 2006. aastal) (London protocol) – protokoll kehtestab rahvusvahelise korra asjade ja ainete merre heitmisel (kaadamisel) ning nõuab, et osalisriik kehtestaks ja kohaldaks merre kaadamise lubamisel loasüsteemi. Eesti õiguses peamiselt reguleeritud veeseadusega.

Ohtlikest ja kahjulikest ainetest põhjustatud reostusjuhtumiteks valmisoleku ning nendele reageerimise ja koostöö 2000. aasta protokoll (OPRC-HNS Protocol) – kehtestab rahvusvahelise korra,

mille kohaselt on riikidel kohustus võtta meetmeid, et olla valmis ohtlikest ja kahjulikest ainetest põhjustatud reostusjuhtumiks ning sellele reageerida.

Laevade kahjulike kattumisvastaste süsteemide kontrolli rahvusvahelise konventsioon (AFS) – konventsioon reguleerib laevade kattumisvastaste ainete suhtes kohaldatavaid nõudeid ning kohustab vähendama või kõrvaldama kattumisvastaste süsteemide põhjustatud kahjulikku mõju merekeskkonnale ja inimese tervisele.

Laevade ballastvee ja setete kontrolli ning käitlemise rahvusvaheline konventsioon, 2004 (Ships' Ballast Water and Sediments, 2004) – eesmärk on merekeskkonna kaitse laevade ballastvete kaudu edasi kanduda võivate võõrliikide eest. Võõrliikide levikut loetakse ühena viiest põhilisest ohust elustiku mitmekesisusele meres (Konventsioon on ratifitseerimisel).

Hongkongi rahvusvaheline konventsioon laevade ohutu ja keskkonnahoidliku ringlussevõtu kohta, 2009 (Recycling of Ships, 2009) – Regulatsioon hõlmab: laevade projekteerimise, ehituse, opereerimise ja ettevalmistuse nõudeid selleks, et hõlbustada nende keskkonnasõbralikku ümbertöötlemist tegemata kompromisse laevade turvalisuse ja operatiivse tõhususe osas. (Konventsioon on ratifitseerimisel).

Nairobi laevavrakkide eemaldamise konventsioon (Removal of Wrecks, 2007) – keskkonnaohtlike laevavrakkide eemaldamise nõuded (Eesti on allkirjastanud, ratifitseeritud ei ole). Konventsioon jõustub 2015. aasta märtsis.